

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat

af 18. europaudvalgsmøde

Dato: onsdag den 19. december 2018

Tidspunkt: kl. 11.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S) formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Morten Bødskov (S), Peter Hummelgaard Thomsen (S) og Søren Søndergaard (EL).

Desuden deltog: erhvervsminister Rasmus Jarlov.

Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalget var inviteret til at deltage under punkt 1.

Punkt 1. Samråd med erhvervsministeren vedrørende Danske Banks hvidvaskskandale

EUU alm. del (2018-19) – samrådsspørgsmål B

EUU alm. del (2018-19) – samrådsspørgsmål C

EUU alm. del (2018-19) – samrådsspørgsmål D

Samrådsspørgsmål B

Stillet af Peter Hummelgaard Thomsen (S)

"Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringen vil efterkomme den kritik, som Europa-Parlamentets Særlige Udvalg om Økonomisk Kriminalitet, Skatteunddragelse og Skatteundgåelse (TAX3) rejser af danske myndigheders håndtering af Danske Banks hvidvaskskandale i deres "Draft report on financial crimes, tax evasion and tax avoidance", herunder særlig rapportens pkt. 114 og 182."

Samrådsspørgsmål C

Stillet af Peter Hummelgaard Thomsen (S)

"Ministeren bedes redegøre for regeringens holdning til den kritik af regeringens implementering af det 4. hvidvaskdirektiv, som fremgår af Europa-Kommissionens åbningskrivelse nr. 2018/2267 af 8. november 2018."

Samrådsspørgsmål D

Stillet af Peter Hummelgaard Thomsen (S)

”Ministeren bedes redegøre for, om regeringen påtænker særlige foranstaltninger for at genoprette de skader, som Danske Banks hvidvaskskandale har påført Danmarks image som et land med lav korruption, høj grad af gennemsigtighed og stor tillid til effektiv myndighedskontrol.”

Peter Hummelgaard Thomsen uddybede sine spørgsmål ved at sige, at tilliden til den samlede danske finansielle sektor havde lidt et knæk. Han håbede, at ministeren vil uddybe den kritik, der har været af implementeringen af hvidvaskdirektivet, herunder i særdeleshed kritikken af Finanstilsynets manglende henvendelse til whistlebloweren fra Danske Bank. Han glædede sig til at drøfte, hvordan man kunne genoprette tilliden til den finansielle sektor.

Erhvervsministeren: Tak for indkaldelsen til endnu et samråd. Jeg sætter stor pris på dialogen med Folketinget, og det er jo et emne, som har stor interesse.

Samrådsspørgsmål B

I punkt 114 i TAX3's udkast til betænkning ("draft report") om økonomisk kriminalitet, skatteunddragelse og skatteundgåelse omtales det meget store omfang af mistænkelige transaktioner i Danske Banks estiske filial. Det anføres, at fraværet af procedurer til at imødegå hvidvask i filialen har vist mangel på ansvarlighed både hos banken og de nationale myndigheder. Jeg er ikke bekendt med det nærmere grundlag for TAX3's konklusion, men der er tale om et udkast, som andre EU-parlamentarikere nu kan afgive bemærkninger og ændringsforslag til.

Som jeg har nævnt mange gange, har Danske Bank ikke levet op til det ansvar og de forventninger, vi som samfund og kunder har til banken. Det har banken erkendt.

I forhold til kritikken af de danske myndigheder fremstår TAX3-udkastet til betænkning for mig som om, der ikke er ny viden om sagen ud over det, vi kender i forvejen fra den beskrivelse om sagsforløbet, Folketinget også er bekendt med. Derfor er det mere en meningstilkendegivelse ud fra den information om sagen, som vi selv har.

Vi mener også selv i Danmark og i regeringen, at det er kritisabelt, at hvidvask-sagen ikke er blevet stoppet. Derfor er vi som bekendt i fuld gang med en proces, der skal kaste lys over myndighedernes rolle i sagen, og i særdeleshed over, hvad vi kan gøre for at styrke Finanstilsynet og dets indgrebsmuligheder.

Jeg mener, at der først er grundlag for at drage egentlige konklusioner, når vi har resultatet af EBA's undersøgelse og Finanstilsynets redegørelse. Jeg vil dog understrege, at jeg ikke er uenig i, at der er grundlag for at rejse kritik af forløbet. Det er der bestemt. Det er også derfor, vi arbejder så meget med sagen og derfor, at vi får en redegørelse fra Finanstilsynet.

Af punkt 182 i udkastet til betænkning fremgår det, at TAX3 vurderer, at Finanstilsynet har udvist grov uagtsomhed ved ikke at have kontaktet whistlebloweren fra den estiske filial, Howard Wilkinson. Finanstilsynet har oplyst over for mig, at TAX3 her ikke har haft kontakt til Finanstilsynet om det spørgsmål i forbindelse med udarbejdelsen af udkastet til betænkning.

Jeg har flere gange redegjort for Finanstilsynets overvejelser om kontakten til whistlebloweren forud for tilsynets afgørelse den 3. maj i år, bl.a. i min besvarelse på udvalgets spørgsmål 195. Det er ikke korrekt, at Finanstilsynet ikke har kontaktet whistlebloweren. Finanstilsynet har opfordret whistlebloweren til at indgå i en nærmere dialog om whistleblowerens oplysninger.

Derudover kan jeg oplyse, at jeg faktisk også selv talte kort med whistlebloweren i forbindelse med Folketingets høring her for nylig, desværre dog uden at det lykkedes at få et møde i stand med ham. Jeg havde ellers tilbudt ham at komme ind til en snak.

Samrådsspørgsmål C

Kommissionen sendte den 9. november en såkaldt åbningsskrivelse til en række medlemsstater, herunder Danmark, vedrørende eventuel ufuldstændig implementering af 4. hvidvaskdirektiv. Kommissionens åbningsskrivelse er et led i den sædvanlige procedure på samtlige områder af EU-reguleringen, hvor Kommissionen kontrollerer, om medlemsstaterne har implementeret EU-reglerne fyldestgørende.

Det er ikke usædvanligt, at Kommissionen sender en åbningsskrivelse til medlemsstaterne. I alt har mere end 20 medlemslande f.eks. fået en åbningsskrivelse vedrørende implementering af 4. hvidvaskdirektiv. Så det er langt fra tilfældet, at Danmark står alene her.

Det er meget vigtigt at slå fast – tingene kan hurtigt blive blandet sammen her – at åbningsskrivelsen om implementeringen af fjerde hvidvaskdirektiv ikke har noget med Danske Bank-sagen at gøre. Det har den ikke, fordi fjerde hvidvaskdirektiv og den danske implementering heraf trådte i kraft 26. juni 2017. Ingen af delene var derfor gældende, mens aktiviteterne i den estiske filial stod på indtil slutningen af 2015 eller for ganske få aktiviteter vedkommende indtil begyndelsen af 2016.

Det er også vigtigt at pointere, at en åbningskrivelse ikke i sig selv er det samme, som at Danmark ikke har implementeret direktivet korrekt. En åbningskrivelse er første skridt i en dialog mellem danske myndigheder og Kommissionen om den præcise implementering af direktivet i dansk ret. Åbningskrivelsen kan føre til, at Kommissionen åbner en procedure for traktatbrud, og derfor tager vi det naturligvis alvorligt. Det er vigtigt, at vi har regelsættet på plads.

Erhvervsministeriet, Skatteministeriet og Justitsministeriet er i gang med en nøje gennemgang af de bestemmelser i direktivet, hvor Kommissionen har stillet spørgsmål til implementeringen. Jeg har fået følgende status: Gennemgangen af åbningskrivelsen har indtil videre vist, at der på det finansielle område generelt er tale om tekniske indvendinger snarere end store, substantielle kritikpunkter – herunder i forhold til dansk lovpraksis. En række af Kommissionens spørgsmål vedrører således artikler i direktivet, som Danmark ikke normalt implementerer i selve lovtæksten – f.eks. myndighedsrettede bestemmelser.

Gennemgangen har endvidere vist, at vi i forhold til en del af punkterne muligvis ikke været tilstrækkeligt gode til at fortælle Kommissionen, hvordan vi har implementeret direktivet gennem notifikation. Notifikationer er meddelelser til Kommissionen om, hvor og hvordan de enkelte dele af direktivet er implementeret i lovgivningen, og det er dem, Kommissionen baserer sin vurdering på – så hvis vi ikke har fået fortalt, at vi har implementeret direktivet, kan Kommissionen ikke vide det.

Det er naturligvis ikke hensigtsmæssigt, hvis vores notifikationer ikke har været tilstrækkeligt fyldestgørende. Vi har endnu ikke det fulde overblik, men som sagt er den vurdering, jeg har fået, at den danske implementering af direktivet er korrekt på størstedelen af de punkter, som Kommissionen har rejst.

Der bliver selvfølgelig arbejdet intensivt på så hurtigt som muligt at kunne give Kommissionen et fyldestgørende svar på åbningskrivelsen. Der er frist for besvarelse den 9. januar 2019.

Samrådsspørgsmål D

Sagen om hvidvask i Danske Banks estiske filial er en meget alvorlig sag. Og der er ingen tvivl om, at sagen har skadet den danske finanssektors omdømme generelt. Sagen har også smittet af på Danmarks omdømme. Men derfra og så til at sige, at Danmarks generelle image som et land med lav korruption og høj grad af gennemsigtighed er ødelagt, ville være at gå for langt.

Denne sag har ikke noget med korruption at gøre. Der er mig bekendt ingen indikationer på, at der skulle være korruption. Ikke engang anklager om korrup-

tion har jeg kendskab til. Danmark rangerer som det næstmindst korrupte land på Transparency Internationals seneste liste over graden af opfattet korruption i den offentlige sektor. En liste, som vel at mærke er lavet i år.

Så det er nok mere de andre punkter, der bliver rejst om effektiv myndighedskontrol, hvor der kan være tale om, at vores image har lidt skade. Det er naturligvis rigtigt, at der er blevet rejst spørgsmål om de danske myndigheders rolle i den konkrete sag, og om rammerne for at bekæmpe hvidvask er gode nok.

Det tager vi meget alvorligt, og derfor er regeringen og det brede politiske flertal i den finansielle forligskreds allerede blevet enige om en række initiativer for at dæmme yderligere op for hvidvask. Initiativerne har det dobbelte formål at mindske risikoen for hvidvask og selvfølgelig også slå fast over for omverdenen, at vi på ingen måde tolererer hvidvask og slår hårdt ned på det. Det er min opfattelse, at vores fælles indsats på området vil være med til at udbedre de skader, sagen kan have medført for Danmarks stærke renommé, og til at styrke synet på Danmark og vores finanssektor.

Konkret har vi for nylig vedtaget et lovforslag, der bl.a. forhøjer bødeniveauet med op til en ottedobling af bøderne for overtrædelse af hvidvaskloven. Og det er jo en klar besked om, at vi ikke tolererer hvidvask i Danmark.

Som I ved, er vi ikke færdige med at kigge på området. Vi har allerede haft de første drøftelser med den finansielle forligskreds om nye skærpselser, og – som jeg har sagt til forligskredsen og måske især Erhvervsudvalget flere gange – indkalder vi til flere forhandlingsmøder her i det nye år. Vi skal have Finanstilsynets redegørelse, og så går vi ellers i gang med, hvad vi kan gøre for at få styrket vores tilsyn og bekæmpelse af økonomisk kriminalitet i den finansielle sektor.

Det er forhandlinger, som jeg lægger meget energi i, og som jeg ser meget frem til. Vores ambition er, at vi skal have en meget skrap hvidvasklovgivning og et tilsyn i europæisk topklasse, så der både er stor sandsynlighed for at opdage hvidvask og hårde konsekvenser, hvis hvidvaskloven ikke bliver overholdt, og over for andre typer af kriminalitet i den finansielle sektor.

Så der er ingen tvivl om, at der ligger et stort arbejde foran os. Denne sag har meget stor betydning, og at den skal tages ekstremt alvorligt. Det gør Folketinget heldigvis også. Jeg håber derfor på trods af det forestående valg, at forhandlingerne i det nye år kan være lige så konstruktive og resultatorienterede som de forhandlinger, vi havde i september, hvor jeg må sige, at Folketinget stod godt sammen og havde øjne på sagen.

Peter Hummelgaard Thomsen fandt det opløftende, at ministeren lagde op til flere initiativer til en styrkelse af tilsynet med finanssektoren. Fra Socialdemokratiets side skortede det ikke på vilje til samarbejde, og partiet havde en række konkrete forslag.

Et af de centrale kritikpunkter i punkt 182 i TAX3-udkastet var, at Finanstilsynet ikke havde været proaktive nok, når det gjaldt kontakt til whistleblower Howard Wilkinson. Direktør Jesper Berg havde sagt, at tilsynets dør stod åben, og at whistlebloweren blot kunne kontakte dem. Var ministeren enig i, at Finanstilsynet burde have været mere proaktive, og var der noget i gældende lovgivning, som forhindrede, at Finanstilsynet selv kunne have kontaktet whistlebloweren?

Det lød, som om regeringen betragtede meget af Kommissionens kritik enten som misforståelser eller punkter, der afventede teknisk afklaring. Gjaldt det også kritikken i åbningsskrivelsens artikel 46, stk. 1, 2. afsnit? Her stod, at Danmark ikke havde gjort tilstrækkeligt "for så vidt angår forpligtede enheders pligt til at træffe foranstaltninger, som står i et rimeligt forhold til deres risici, art og størrelse, så deres ansatte er bekendt med de bestemmelser, der er vedtaget i henhold til direktivet".

Erhvervsministeren oplyste, at det var tavshedsbelagt, hvilken eventuel kontakt der måtte have været mellem Finanstilsynet og Howard Wilkinson. Det var derfor svært for ministeren at sige, om Finanstilsynet kunne have været mere proaktive. Men Wilkinson havde som bekendt lige været i Danmark og sagt mange ting om sagen, så man måtte antage, at han ville have haft interesse i at tage imod Finanstilsynets invitation.

På spørgsmålet om Kommissionens åbningsskrivelse svarede han, at regeringen stadig arbejdede på en endelig redegørelse. Svarfristen til Kommissionen var den 9. januar 2019.

Morten Bødskov henviste til, at der netop nu var blevet anholdt 10 personer i Estland med forbindelse til Danske Bank-skandalen, og Moody's seneste vurdering af Danmark var bekymrende. Regeringens opgave var nu at sikre åbenhed og sørge for, at ingen reagerede i panik. Hvilke forventninger havde ministeren til finanssektorens egen rolle i arbejdet med at berolige internationale ratingbureauer, Kommissionen og det europæiske tilsyn? Var ministeren i dialog med sektoren om det?

Han bad desuden ministeren give en kort status over EBA's undersøgelse. Hvornår kunne man forvente et resultat?

Erhvervsministeren var enig med Morten Bødskov og glad for, at Socialdemokratiet både var kommet med egne forslag til bekæmpelse af økonomisk kriminalitet i finanssektoren og havde tilkendegivet, at partiet ville deltage konstruktivt i forhandlingerne.

Moody's gav udtryk for den samme overraskelse som regeringen og resten af Danmark. Man kunne forvente bedre af landets største bank, som spiller så central en rolle for dansk økonomi. Regeringen brugte en del energi på løbende interviews med udenlandske medier og kontakt med udenlandske myndigheder, og de nye stramninger blev nævnt hver gang. Sagen havde vist vigtigheden af, at tilsynet får stærkere beføjelser og bedre værktøjer til deres opgaver. Han havde løbende dialog med finanssektoren om, hvordan den kunne hjælpe med at få rettet op på det tab af omdømme, den havde lidt. På FinansDanmarks nylige årsmøde var det tydeligt, at sektoren så på sagen med stor alvor.

Om EBA's undersøgelse sagde han, at der endnu kun var tale om en forundersøgelse. Han kunne ikke oplyse så meget om den, ud over at der ville komme et resultat i foråret 2019. Herefter ville det stå klart, hvorvidt EBA ville gå videre med en decideret undersøgelse.

Morten Bødskov mente, at det ville svække forhandlingsforløbet efter nytår en smule, at resultatet af EBA's forundersøgelse endnu ikke ville foreligge.

Erhvervsministeren var enig, men der var ikke kun et ønske om, at resultatet forelå hurtigt, men også, at arbejdet blev udført ordentligt.

Søren Søndergaard spurgte, om det kom som en overraskelse for det danske embedsapparat, at Kommissionen sendte en åbningskrivelse, eller om der havde været et forvarsel.

Ministeren sagde, at man over for udlandet havde givet udtryk for skuffelse. Men skuffelse blev udlandet vel ikke overbevist af? Det måtte handle om at imødegå mistilliden ved at have en holdning til, hvordan tilsynet havde været håndteret tidligere. Ministerens forgænger i embedet, Brian Mikkelsen, havde i december 2016 før Danske Bank-skandalen udtalt, at de danske banker nu skulle omfavnes i stedet for at blive mobbet, og at reguleringen havde taget overhånd. Når man går så eklatant galt i byen, er der brug for selvkritik, hvis folk skal tro på én. Burde regeringen ikke sige, at den ikke bare var skuffet, men at den også havde taget fejl ved at stole på bankerne?

Erhvervsministeren svarede, at Kommissionen ikke havde varslet åbningskrivelsen, og at den kom som en overraskelse for ham. Men blodtrykket faldt en smule, da det stod klart, at hele 20 lande havde fået en åbningskrivelse. Nu

gjaldt det om at svare Kommissionen punkt for punkt og sørge for, at implementeringen af både 4. og 5. hvidvaskdirektiv skete fyldestgørende.

Han var enig i, at det ikke var nok at være skuffet. Skuffelsen var den første reaktion; derefter gik man i gang med at rette op på situationen. Regeringen var godt i gang sammen med Folketingets partier med at forberede forhandlingerne efter nytår om en styrkelse af tilsynet og Europas skrappeste hvidvasklovgivning. Det var rigtigt, at man ikke havde handlet godt nok tidligere, men ansvaret var fælles for skiftende regeringer og Folketinget, som med brede politiske flertal havde vedtaget en finansiel lovgivning, der ikke var skrap nok. Det nyttede ikke noget at pege fingre ad bestemte personer.

Søren Søndergaard indvendte, at ministerens forgænger vel havde udtalt sig på regeringens vegne, og dermed var der ikke tale om at pege fingre ad bestemte personer.

Han undrede sig over, at regeringen ikke havde modtaget et forvarsel om åbningsskrivelsen, men noterede sig det.

Peter Hummelgaard Thomsen medgav, at sektoren så ud til at tage problemerne alvorligt, men var det nok? Han frygtede, at den om ikke så lang tid ville anse det for en fjern sag i Estland, ligesom da Danske Bank efter finanskrisen udtalte, at det var noget, der foregik i Irland. Efter et stykke tid var man tilbage i den gamle gænge. Var ministeren enig i, at det var et selvstændigt politisk mål at foretage en så grundig implementering af hvidvaskdirektiverne, at Kommissionen ikke ville få det mindste at udsætte på den?

Erhvervsministeren var enig. Der påhvilede nu Danmark et særligt ansvar for at sikre et tilsyn i topklasse og en grundig implementering af direktiverne. Han ville dog ikke stille nogen i udsigt, at der ikke fortsat kunne forekomme ukorrekte notifikationer eller andre tekniske anker fra Kommissionens side, for lovgivningen var meget kompleks på dette område.

Morten Bødskov syntes, at det virkede, som om bankerne havde svært ved at forstå værdien af det håndslag, de danske skatteydere gav dem efter finanskrisen: 4200 mia. kr. i statsgaranti. Herefter havde man set Panamapapirerne, Lux-leaks og russere, der for ud og ind af filialerne, en praksis med at placere kunders forhold i skattely og samarbejde med lande styret af modbydelige diktatorer. I bankpakke 2 fik man stillet en indskudskapital på 100 mia. til rådighed. Det var en enorm håndsrækning fra de danske skatteydere, for som bankkunde var man nok ikke sluppet så billigt med en virksomhed, der var ved at gå rabundus. Der lod til at være en vis inert i det – som om bankerne bare anså tingene for at køre.

Her spillede det en rolle, at ministerens forgænger havde udtalt, at man skulle lade være med at mobbe bankerne, og at reguleringen var gået for vidt. Direktøren for Finanstilsynet havde ved den store høring i Folketinget sagt, at det var svært at finde linjen – den ene dag skulle man omfavne bankerne, den anden skulle man stramme over for dem. Han bad derfor ministeren bekræfte, at der ikke bare i ord, men også i handling var tale om et sporskifte fra regeringens, Det Konservative Folkepartis og Folketingets side.

Erhvervsministeren var ikke meget uenig med Morten Bødskov om den hjælp, samfundet havde ydet til bankerne, og det tjente Bødskov til ære, at han havde været med til at lave de nødvendige bankpakker, som siden havde givet et stort overskud til statskassen. Der påhvilede bankerne et stort ansvar, fordi de har en central placering i det danske samfund – et ansvar, de ikke havde levet op til.

Det var ministeren, der fastlagde linjen for, hvordan Finanstilsynet skal agere, og der måtte ikke være tvivl om, at de skulle føre en hård kurs. Han var ikke tilhænger af rædselsregimer over for virksomheder, som begår småfejl, men han var bestemt intolerant over for tillidsbrud i denne størrelsesorden. Han kunne ikke sige, om Finanstilsynet tidligere havde været i tvivl om kursen, men lovgivningen såvel som skiftende regeringers indretning af tilsynet havde dog været konsistent. I 2019 gjaldt det om at arbejde for store opstramninger i fællesskab.

Peter Hummelgaard Thomsen sagde i sine afsluttende bemærkninger, at trist ikke var ordet, når Danske Bank sammen med Goldman Sachs de sidste 3 måneder havde domineret skandalereportagerne i Financial Times – den internationale finanssektors mest læste avis. Det var sørgeligt og katastrofalt, at Danmark var havnet i det selskab. Og borgerne var blevet vrede, men de ville nok være endnu vredere, hvis de var klar over, hvor dyre renter samfundet betalte for udstedelsen af 30-årige statsobligationer til finansiering af bankpakke 2. Ministeren havde været åben og behjælpelig i sin håndtering af sagen. Derfor var det også ærgerligt, at han ikke kunne få sig selv til at tilkendegive, at hans forgænger tog fejl i sin vurdering af bankerne. Sagen havde vist, at tillid nok var godt, men at blind tillid var skidt.

Han bad ministeren informere både Europaudvalget og Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalget, når der var nyt om implementeringen eller EBA's undersøgelse.

Mødet sluttede kl. 12.32